

***Procedura zawężania wyboru ONW nizinnych – II etap
delimitacji obszarów***

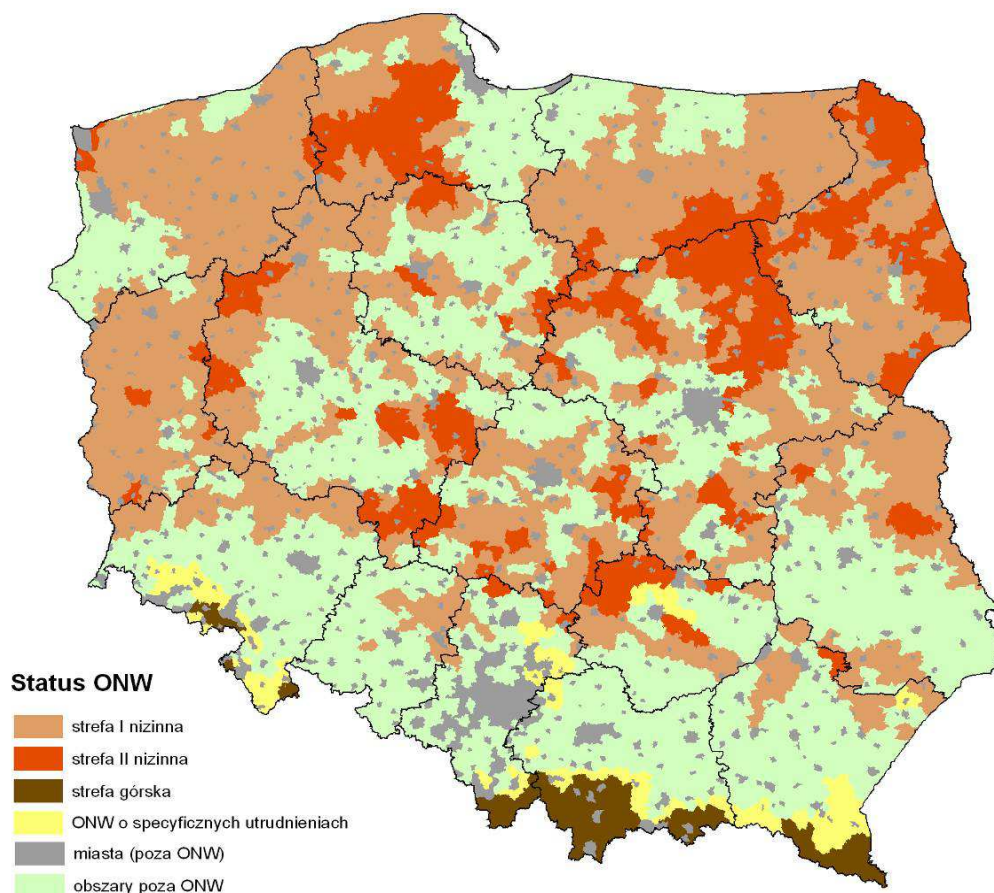
Bogdan Pomianek

Departament Strategii, Analiz i Rozwoju, MRiRW

Warszawa, 29 maja 2015 r.

Zasięgi aktualnych wydzieleń ONW w Polsce

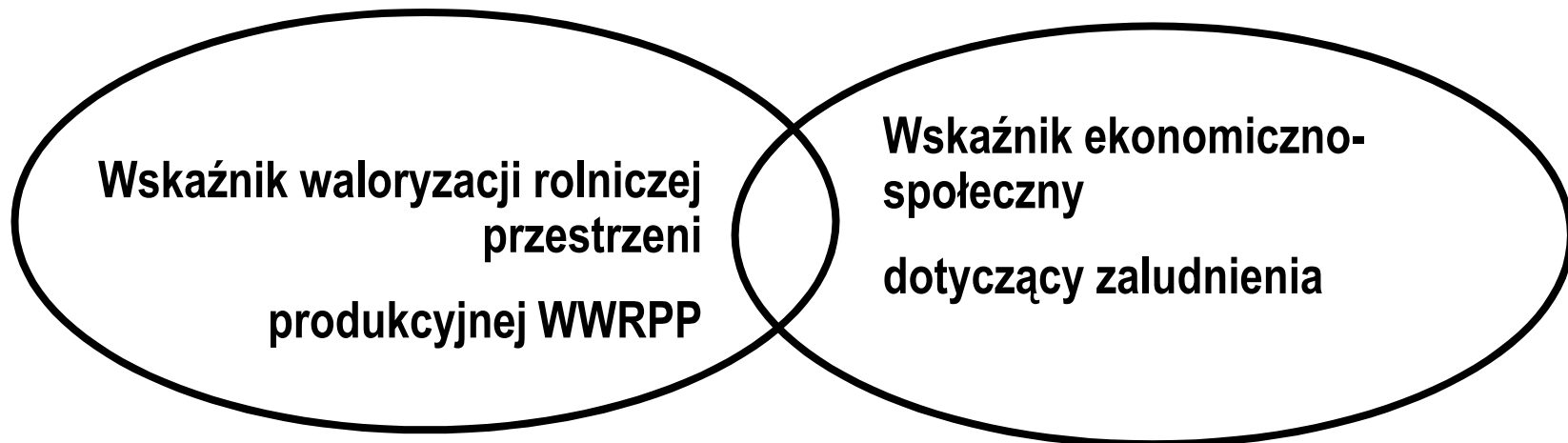

	Powierzchnia UR [ha]	Udział [%]
Strefa II nizinna	2 254 809	12.3
Strefa I nizinna	7 196 645	39.2
Górskie	302 432	1.6
Specyficzne	560 673	3.1
ONW razem	10 314 559	56.2
Poza ONW	7 106 769	38.7
ONW bez kryterium gęstości zaludnienia	3 117 914	26.8

Źródło: IUNG-PIB

Obecne ONW typ nizinny – sposób wyznaczenia

WWRPP o odpowiedniej wartości
(uzależniony od typu ONW i jednostki administracyjnej)

- ❑ Liczba ludności na km² < 75 osób
- ❑ udział ludności wiejskiej nie mniejszy, niż 15%

Przyczyny zmiany delimitacji ONW typ nizinny

1. Negatywna ocena ewaluatorów (ETO, 2003) oraz zmiana ukierunkowania polityki rozwoju obszarów wiejskich (2005)

2. Rozporządzenie nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) ...
  - Odejście od celów społecznych na rzecz środowiskowych
  - Ujednolicenie kryteriów wyznaczenia obszarów w całej UE

Delimitacja ONW w Polsce w okresie 2014-2020

Tereny powinny charakteryzować się znaczącymi utrudnieniami naturalnymi w przypadku:

ONW typ górski i typ specyficzne sposób delimitacji taki sam jak w PROW 2004-2006 oraz PROW 2007-2013

ONW typ nizinny wyznaczenie odbywa się co najmniej w 2 etapach:

- wydzielenia ONW na podstawie kryteriów biofizycznych,
- procedura zawężania wyboru (*fine tuning* - FT),
- kryteria kwalifikowalności (fakultatywnie).

Wdrożenie nowej delimitacji ONW – od 1 stycznia 2018 r.

Kryteria biofizyczne: definicje/progi

KRYTERIUM	DEFINICJA	PRÓG
KLIMAT		
Niska temperatura	Długość okresu wegetacyjnego (liczba dni) określona liczbą dni ze średnią dzienną temperaturą $> 5^{\circ}\text{C}$ (LGP_{t_5}) lub	≤ 180 dni
	Suma temperatur efektywnych (stopniodni) dla okresu wegetacyjnego określona kumulowaną średnią temperaturą dzienną $> 5^{\circ}\text{C}$	$\leq 1\ 500$ stopniodni
Suchość	Stosunek rocznej sumy opadów (P) do rocznej potencjalnej ewapotranspiracji (PET)	$P/\text{PET} \leq 0,5$
KLIMAT I GLEBA		
Nadmierna wilgotność gleby	Liczba dni z wilgotnością gleby równa lub wyższą od połowej pojemności wodnej	≥ 230 dni
TEREN		
Duże nachylenie terenu	Spadek terenu - zmiana wzniesienia w stosunku do odległości planimetrycznej (w %).	$\geq 15\%$

Kryteria biofizyczne: definicje/progi c.d.

GLEBA		
Ograniczony drenaż Gleby	Obszary, które są przez znaczną część roku zalane wodą	Gleby w pełni nasycone wodą do głębokości 80 cm od powierzchni przez ponad 6 miesięcy lub w pełni nasycone wodą do głębokości 40 cm przez ponad 11 miesięcy lub Gleba o słabym lub bardzo słabym odpływie lub Barwa charakterystyczna dla procesu glejowego do głębokości 40 cm od powierzchni
Niekorzystna tekstura i kamienistość gleby	Udział frakcji iłu, pyłu, piasku, materii organicznej (% wagowy) lub materiału gruboziarnistego (% objętościowy)	$\geq 15\%$ objętości wierzchniej warstwy gleby stanowi materiał gruboziarnisty, w tym wychodnia skały, głązy lub
		Grupami granulometrycznymi gleby w co najmniej połowie (łącznie) wierzchniej warstwy gleby są piasek lub piasek gliniasty zdefiniowane jako: $\% \text{ pyłu} + (2x \% \text{ iłu}) \leq 30\%$ lub
		Grupą granulometryczną wierzchniej warstwy gleby jest glina ciężka ($\geq 60\% \text{ iłu}$) lub
		Gleba organiczna (zawartość materii organicznej $\geq 30\%$) o łącznej miąższości co najmniej 40 cm lub
		Wierzchnia warstwa gleby zawiera 30% lub więcej iłu i ma właściwości vertic do głębokości 100 cm od powierzchni gleby

Kryteria biofizyczne: definicje/progi c.d.

GLEBA		
Ograniczona głębokość ukorzenia	Głębokość (w cm) od powierzchni gleby do spoistej warstwy powstałej w wyniku procesów naturalnych	≤ 30 cm
Niekorzystne właściwości chemiczne	Zasolenie i obecność sodu wymiennego, nadmierne zakwaszenie gleby	Zasolenie: ≥ 4 decy Siemensy na metr (dS/m) w wierzchniej warstwie gleby lub
		Zawartość sodu: $\geq 6\%$ –owy udział sodu wymiennego (ESP) w połowie lub większej części (łącznie) wierzchniej 100 cm warstwy gleby lub
		Zakwaszenie gleby: $\text{pH} \leq 5$ (w wodzie) w wierzchniej warstwie gleby

Prace terenowe i mapowanie występowania obszarów spełniających kryteria biofizyczne –

IUNG-PIB we współpracy z KSCHR/OSCHR

Kryteria biofizyczne i co dalej???

PCz przeprowadzają procedurę zawężania wyboru (FT), w oparciu o obiektywne kryteria, w celu wykluczenia obszarów, na których znaczące ograniczenia naturalne zostały udokumentowane, ale przewyciężono je dzięki inwestycjom lub działalności gospodarczej, lub dzięki normalnej produktywności gruntów, lub jeśli metody produkcji lub systemy rolnicze rekompensują utracone dochody lub dodatkowe koszty.

Inwestycje - nawodnienia, sztuczne systemy odprowadzania wody, szklarnie

Działalność gospodarcza - standardowa produkcja, średnie plony dominującej uprawy, obsada zwierząt, gęstość nasadzeń

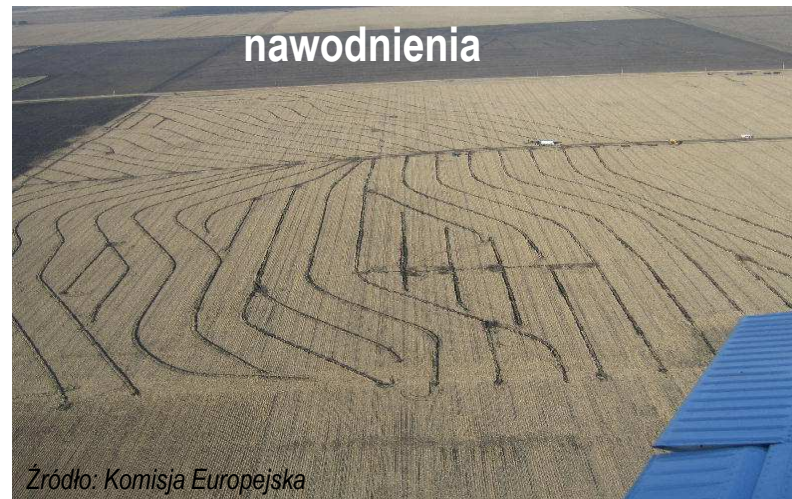
Przykłady przewyciężenia ograniczeń naturalnych

uprawy pod osłonami

Źródło: Komisja Europejska

nawodnienia

Źródło: Komisja Europejska

wysoka obsada zwierząt

Źródło: Komisja Europejska

uprawa winorośli

Źródło: Mariusz Kapczyński / Vinisfera.pl

Przykłady przezwyciężenia ograniczeń naturalnych cd.

Źródło: zdjęcia ze strony http://www.winologia.pl/teksty_gleby.htm w dniu 25/05/2015

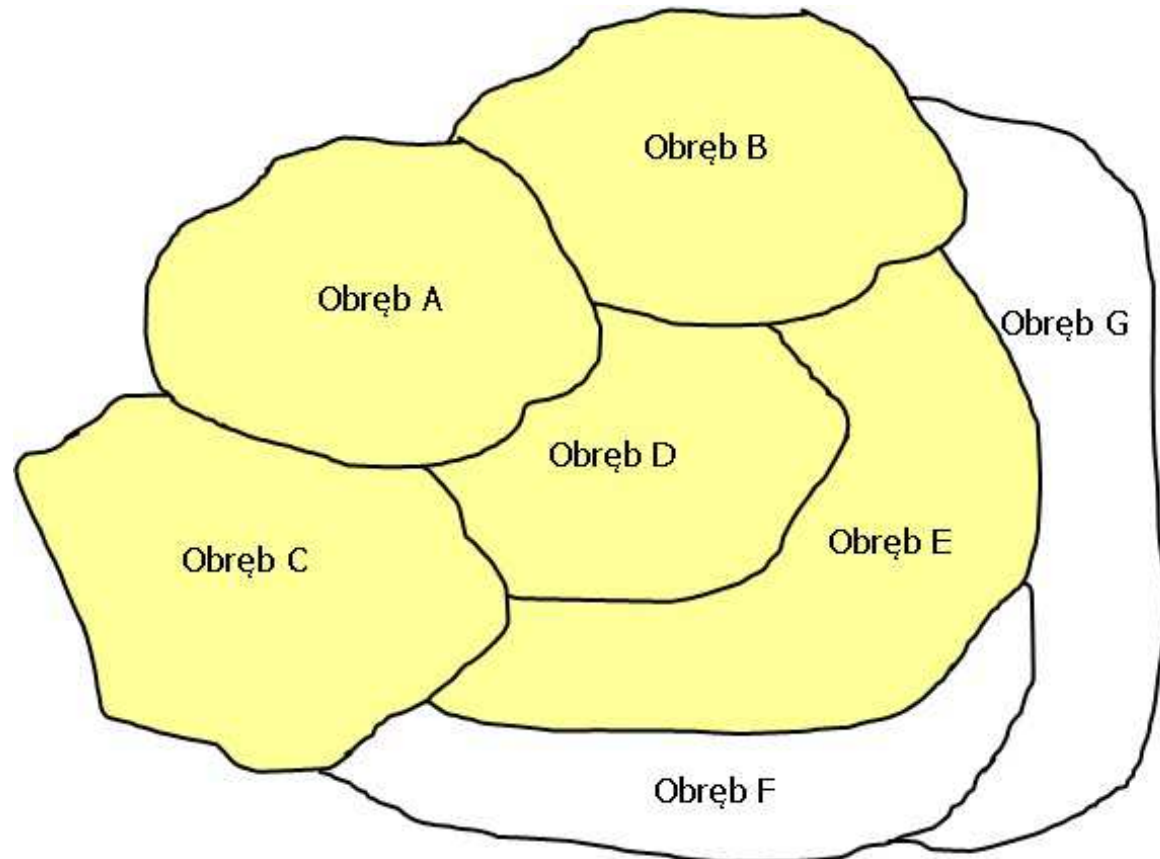
Przykłady przewyciężenia ograniczeń naturalnych cd.

- chów/hodowla drobiu, trzody chlewnej na obszarach występowania gleb kamienistych,
- występowanie gleb lekkich i odpowiednia ilość opadów równomiernie rozłożonych w ciągu roku.

Zastosowanie kryteriów biofizycznych (krok I) - przykład

Obszar zakwalifikowany gdy na pow. $\geq 60\%$ UR spełnione jest jedno lub więcej kryteriów biofizycznych

Obszary spełniające kryteria biofizyczne

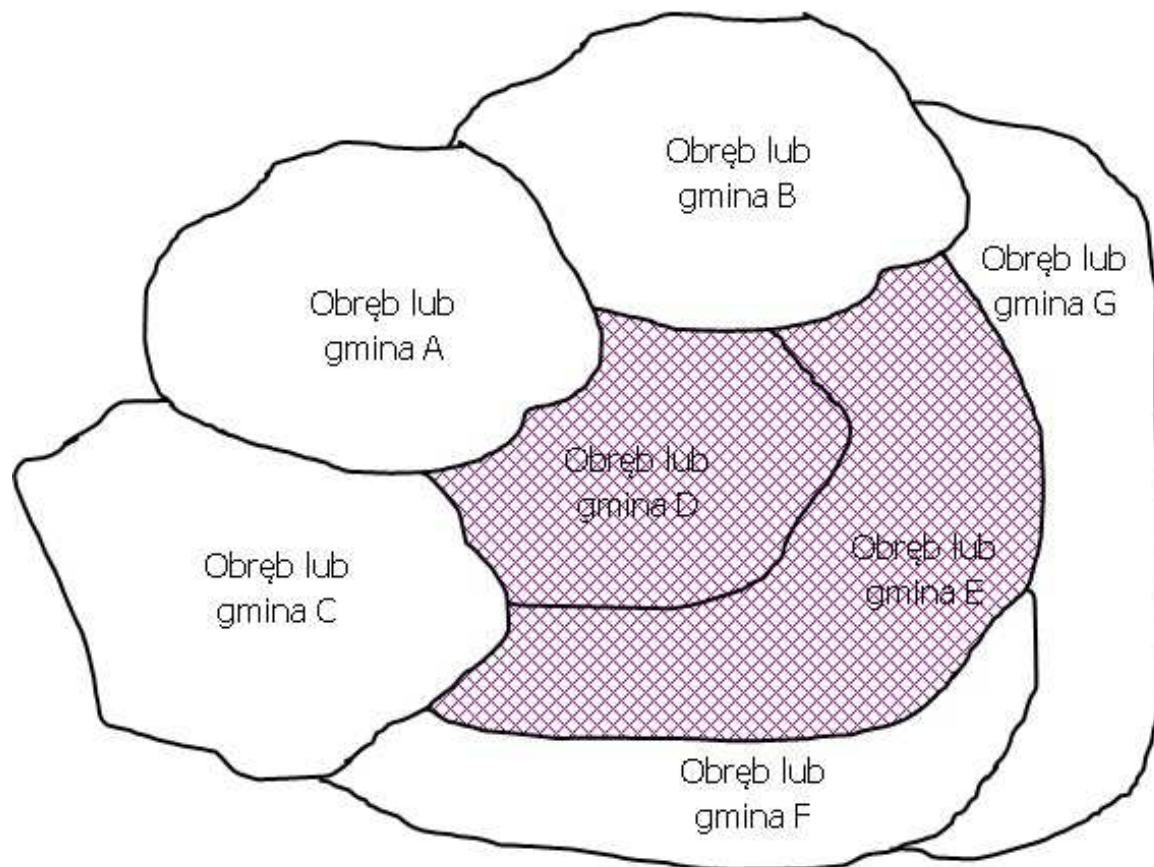
Obszary nie spełniające kryteriów biofizycznych

Zastosowanie kryteriów FT (krok II) - przykład

Przewyciężenie naturalnych utrudnień poprzez **inwestycje** (nawodnienia, sztuczne systemy odprowadzania wody, szklarnie) oraz **działalność gospodarczą** (standardowa produkcja, średnie plony dominującej uprawy, obsada zwierząt, gęstość nasadzeń, normalna produktywność gleby, systemy i metody produkcji).

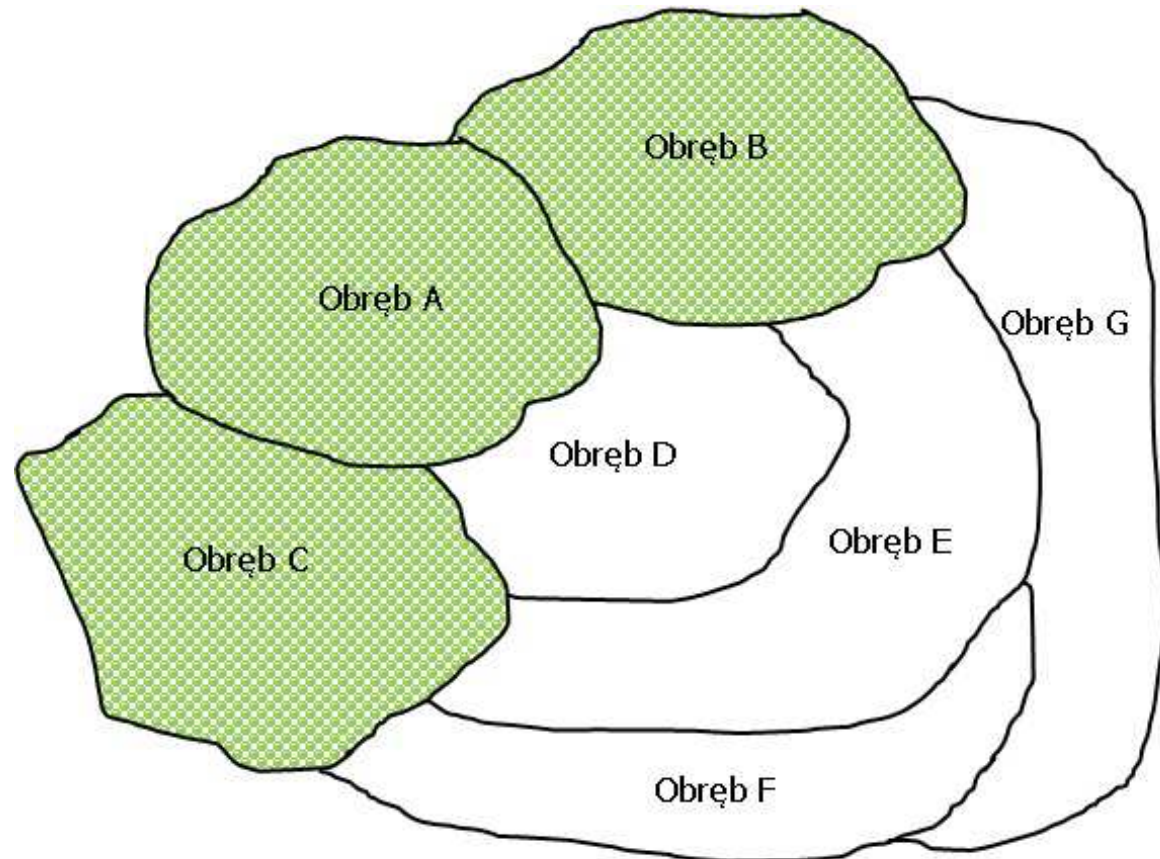

Obszary na których pokonano naturalne utrudnienia dzięki inwestycjom oraz działalności gospodarczej

Wynik delimitacji ONW (krok III) *(połączenie kryteriów biofizycznych oraz FT)*

Wykluczenie obszarów, gdzie stwierdzono występowanie ograniczeń naturalnych, przy zastosowaniu kryteriów biofizycznych, ale na których przewyżczono te ograniczenia dzięki postępowi technicznemu i interwencji człowieka.

Obszary zakwalifikowane do nowego ONW

Obszary bez ONW

Fine tuning – obowiązkowy element w okresie 2014-2020

BEZ PRZEGLĄDU OBSZARÓW WYZNACZENIE ONW NIE BĘDZIE WIARYGODNE

Państwa Członkowskie mogą opracować własną logiczną metodę przeprowadzenia przeglądu albo wykorzystać wytyczne przygotowane przez KE, celem jest dokładne wyznaczenie ONW.

Ocena możliwości zastosowania FT w polskich warunkach

- **Pierwsze analizy i propozycja metodyki w zakresie FT (2009/2010)**
- **Udoskonalenie metodyki (2013/2014) - IERiGŻ-PIB**
- **GUS, ARiMR, GIW – współpraca w zakresie danych nt rolnictwa**

Dane wykorzystywane w procedurze FT powinny być stosowane w celu znalezienia odpowiedzi na pytanie czy utrudnienia naturalne występujące na danym obszarze mogą dalej mieć wpływ na produkcję rolną?

Ograniczenia w przeprowadzeniu procedury FT

- Brak danych wysokiej jakości (chodzi o szczegółowość, powtarzalność i aktualność) – część danych jest dostępna jedynie na wysokim poziomie agregacji (tj. województwa, powiaty) oraz tylko dla lat w których przeprowadzane były powszechne spisy rolne.
- Wątpliwości merytoryczne odnośnie wykorzystania kryteriów FT proponowanych przez służby KE (obsady zwierząt, gęstości zadrzewień, odniesienia do średniej).
- Procedura FT ma charakter obligatoryjny i obszarowy (wyklucza się obszar a nie poszczególne gospodarstwa, działki).
- Mały zbiór gospodarstw może decydować o wysokiej wartości wskaźników FT.

MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

Dziękuję za uwagę

Departament Strategii, Analiz i Rozwoju, tel. (22) 623-18-44